גיטא לא הוי עד דמטית למתא מחסיא. ומ״ת ואם אינה רוצה שיהא גט עד מתא מחסיא גם כשיגיע למתא מחסיא לא יהא גט דהא אינו מקבלו אם מיד הבעל והוי כמו טלי גט מעל גבי קרקע ואי מיירי כשהבעל עושהו שליח להולכה עד מתא מחסיא ואם הוי שליח לקבלו והא לא חזרה שליחות אצל הבעל וי״ל דמיירי דא״ל הוי שליח להולכה עד דמטית אתם וכי מטית אתם שוי שליח להולכה וקבליה כדאמרי׳ בפ׳ שני (לעיל דף כד.) א״נ מבבל ועד מתא מחסיא הוי הכל שליח לקבלה והוי כאומר לאשה ה״ז גיטך ולא תתגרשי בו עד לאחר ל׳ יום. רבינו יצחק נ״ר מאיר:

הא והא רבנן. פי׳ בקונטרס דלרבנן נמי לא הוי קפידא אלא גבי אשה משום דהתם ניחא ליה לתימזל ולא בדוכתא אחרינא אבל גבי עירוב בשלו לא איכפת ליה והא דקתני אינו עירוב בשל חבירו כגון דייהב ליה חבריה רשותא לערב בתמרים דידיה דהכא ודאי קפידא הוא דבגרוגרות דחבריה לית ליה רשותא וקשה דלא משמע כלל דפליג רב יוסף אסוגיא דלעיל דסבר דלרבנן הוי קפידא בעירוב שלו כמו באשה ולא כא רב יוסף לחדש אלא בשל חבירו ועוד דא״כ הל״ל הא והא ככולי עלמא דרבי אלעזר נמי מודה בשל חבירו דהוא קפידא כמו בשל דמודה ר״א דהוי קפידא ולכך נראה לפרש דשלו הוי קפידא אבל בשל חבירו דהוי בשל שליח בכל מה שירצה השליח יערב לו כיון דמערב לו בפירותיו וא״ת השתא משמע דלרבנן בשלו הוי קפידא גם לרב יוסף כדפירשנו וכן בפ׳ (הנהנה) [השליח] (מעילה דף כא.) הנא לי מן החלון והניח לו מן הדלוסקמא שליח מעל משום דלא עשה שליח שליחותו דקפידא הוי ותימה דבסוף המפקיד (ב״מ דף מב:) גבי כשותא משמע דלא הוי קפידא משום דלא אמר לו מהאי רמי ומהאי לא רמי ואין נראה לומר דאתיא לרבי אלעזר דהכא [ה]דהילכתא כוותיה דקאי רשב״ג בשיטתיה בפ׳ גט פשוט (ב״ב דף קסה.) מדלא מייתי לה התם בהמפקיד ונראה דהכא ודאי שהזכיר תמרים וגרוגרות והזכיר חלון ודלוסקמא לא היה מזכיר אם לא שהיה מקפיד אבל בהמפקיד דאחוי לסרסיה היכן כשות שלו מונח והוו התם תרי כליא דכשותא וגם אין רגילין להקפיד כיון שהכל מין אחד הם לא הוי ליה לאסוקי אדעתיה שיהא לאחרים כשות בניתו של זה [ו]: **מאי** שלו ושל חבירו איכא. לא בני לשנויי הא דתניא אינו עירובו עירוב בסמוכין זה לזה והא דתניא אין עירובו עירוב במרוחקין זה מזה דא״כ אפי׳ שובך ושובך נמי ועוד דניחא ליה לשנויי הכל בחד גוונא: דמי

לשון פטורין היה לו להדגיש פטורה: **רבי נתן דבבלאה הוא.** שבא מבבל כדאמרינן בנבא בתרא (דף קלא.) והעמתי פני בנתן הבבלי: **ודייק בין פיטורה לפטורה.** שמספרין פעמים בלשון אומר ופעמים בלשון עברי הלכך כי אמר פטורה לשון גט פטורין הוא שהדגיש וסיפר בלשון אומר וכי אמר פיטורה סיפר בלשון עברי ואמר לשון פטור ומוכה: **תנא דידן דבר ארעא דישראל הוא.** וכל סיפורו לשון עברי לא דייק בין פטורה ובין פיטורה (ו) ולא לגבו פיטורין מיכוון דפיטורין לשון אומר הוא תרגום של שילוח: **סוליאוה מהו.** מי אמרי׳ ליתנא דקרא נקט ויצאה מביתו (דברים כד) או דילמא לאו ליתנא דקרא הוא דלא כתיב והוליאה מביתו אלא ויצאה היא מעצמה: **עזבוה מהו.** לשון מיאוס הוא או לא דלמא כיון דלאו לשון עזיבה כתבינן בגט לאו ליתנא דגיטא הוא: **הפירוה מהו.** לשון מותרת לכל אדם הוא או לשון התרת נדרים או התרת חגורה: **פשוט מיהא.** מתניתא חדא מהני בעיין עשו לה כדת לא אמר לוס: **מתני׳ היולא בקולר.** ליהרג למלכות: **ואמר לתבו.** אע״פ שלא אמר תנו: **יכתבו ויתנו.** דאגב פחדיה טריד ולא פריש: **המפרש.** ליס: **והיולא בשיירא.** למדברות: **המסוכן.** חולה: **גמ׳ מתמרא.** מיין שיש לי: דרא

כ״א באותו מקום וכיון ששינה על דעתה בטלה שליחותו ור׳ אלעזר מכשיר: ור׳ אלעזר מ״ש רישא דלא פליגי ומ״ש סיפא דפליגי איש דמדעתו הוא דמגרש הוי קפידא אבל אשה דבין בעל כרחה מיגרשת מראה מקום היא לו והלכה כת״ק דיחיד ורבים הלכה כרבים ותו דמילתא דר׳ אלעזר איתוקמה בשיטה בפ׳ גט פשוט: הבא לי גיטי ממקום פלוני והביאו לה ממקום אחר כשר פי׳ דשליחות דהולכה בעל קביעד ליה ולא אשה והילכך אע״ג דקאמרה אין בכך כלום שאין זה שליחותה אלא שליחות הבעל: הבא לי גיטי אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה. פי׳ שלא עשאתו שליח לקבלה שתהא מתגרשת בקבלתו אלא הזמנה בעלמא עשתה. לך במקום פלוני ואם בעלי רוצה לשלוח לי גיטי הביאוהו לי התקבל לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד. פי׳ דשמא משעה שיצא פגע בבעלה ונתנו לו להרבות דברים ואגן סהדי כשאמר בתרומה עד שיגיע לאותו מקום. פי׳ דכיון דקבעה לו מקום קפידא הוי ואם יקבלנו במקום אחר לא הוי גיטא הילכך אוכלת בתרומה

וכראוי י״ל כחק הנשים וכראוי להם ממזונות וכסות: ת״ר שלחוה שבקוה תרכוה הרי אלו יכתבו ויתנו פרנסה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום בראשונה היו אומרים היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו פי׳ לקמן תנן הברא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה פפני שלא אמא כתבו ותנו אבל היוצא בקולאר ליהרג ואמר כתבו מתוך שהוא בהול על מיתתו לא הספיק לגמור כל דבריו ואגן סהדי דכתבו ותנו רצה לומר אלא מתוך פחדו נקצרה לשונו ודוקא היוצא בקולר אבל אינש אחרינא לא עד שיאמר כתבו ותנו חזרו לומר אף המפרש בספינה (בפילגוס) לילך לארץ רחוקה והיוצא בשיירא לילך במדבר גם אלה בהולים הם ואינן יכולין לגמור כל דבריהם ובכתבו בלבד שאמרו הרי אלו יכתבו ויתנו ר׳ שמעון שזורי אומר אף המסוכן פי׳ אף החולה גם הוא טרוד בחליו וקשה לו להרבות דברים ואגן סהדי כשאמר כתבו גם תנו רצה לומר אלא מחמת חליו נקצרה לשונו והרי אלו יכתבו ויתנו והלכתא כר׳ שמעון שזורי דאמרינן בהקומץ בתרא הלכה כר׳ שמעון שזורי במסוכן

עין משפט נר מצוה

מח א ב ג מיי׳ פ״ו מהל׳ עירובין הל׳ כב סמג עשין מד״ס ל טוש״ע או״ח סי׳ תט סעי׳ י:

מט ד ה ו ז מיי׳ פ״ב מהל׳ גירושין הל״י סמג עשין נ טוש״ע אה״ע סי׳ קמא סעי׳ טו:

נ ח ט י מיי׳ שם הל״ב טוש״ע שם סעי׳ ח:

כ [מיי׳ פי״ח מהל׳ זכיה הל״ב טוש״ע חו״מ סימן רנב סעי׳ יג]:

תוספות רי״ד

הילכך בכל דהו לבד שתדע להבחין בין גיטא לדבר אחר מתגרשת ומ״ה לא תניא גבי קידושין איזהרי קטנה שיודעת לשמור קידושיה כדתניא גבי גט משום דשמירת הקידושין היא שמירה יפה ולא הבחנה בעלמא הילכך לא הוצרך לפרשה דמפורשת ועומדת היא מסתמא אבל שמירת הגט שאינה אלא הבחנה בעלמא הוצרך לפרש והכי גרסי׳ גבי צרור וזורקו אגת ונוטלו מתגרשת בקידושי אביה וגבי הפעוטות מתקדשת למיאון והכי גריס ר״ח ור״י ז״ל אבל בעל ה״ג גריס איפכא בהלכות מיאון שחיבר גבי צרור וזורקו אגת ונוטלו מתקדשת למיאון וגבי הפעוטות מתגרשת בקידושי אביה והכי גריס גם המורה ואינו נ״ל זו הגירסא חדא דיותר דעת צריך בקידושין מבגירושין שהאשה יוצאה לרצונה אבל אינה מתקדשת אלא לרצונה וחו דא״כ ק׳ ליה לרבא מן הבריתא דבברייתא מפרש כל שמבחנת בין גיטה לדבר אחר דהיינו צרור וזורקו אגת ונוטלו ורבא אמר כפעוטות: הגיעו לענות נדרים נדריהן נדר והקדשן הקדש וכנגדן בקטנה חולצת פי׳ עונת נדרים היא שנה אחת לפני גדלתן דהיינו כל שנת י״ב לנקבה וכל שנת י״ג לזכר כדתנן בנדה שנדריהן נבדקין אם יודעין לשם מי נדרו ולשם מי הקדישו נדריהן נדר והקדשן הקדש והכא בזכרים מיירי דכל ג׳ מדות בקטנים מיירי ואמרי׳ בהו וכנגדן בקטנה והכי נמי בקטנים מיירי דענונת נדרים דידהו בני י״ב שנה ויום א׳ כל שנת י״ג נדריהן נבדקין וכנגדן בקטנה כשהיא בת י״ב שנים ויום א׳ היא אשה גמורה וחולצת עיין בערך נ״ר בס״ה ולמכור בנכסי אביו דהיינו הקרקעות כקטן חשיב עד שיהא בן כ׳: **מתני׳** קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה אם אין לה אב לידה ממש ואם יש לה אב ליד אביה כדפרש׳ לעיל שאין יד לקטנה לקבל גיטה בחיי אביה בלא רשותו: האומר תן גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול פי׳ דהוי קפידא כי הוא חפץ לבזותה באותו מקום וכיון ששינה דעתו בטל שליחותו. הרי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר פי׳ דלא הוי קפידא אלא מראה מקום הוא לו: האשה שאמרה התקבל לי גיטי במקום פלוני וקבלו לה במקום אחר פסול פי׳ דהוי קפידא שלא רצת להתבזות

מסורת הש״ס

(א) ל״צ דאיתיה במזרח וא״ל זיל למזרח וקאזיל למערב ס״ל מ״ל, ב) [קדושין מח: מט. ב״ב קסה.], ג) [ב״ב עג.], ד) והא אנן תנן פטורה לא אמר כלום אמר רבא ס״ל וכן בר״ן, ה) [שבת עג: יש״ן], ו) לעיל יג: ב״ב קמו: חולין עה: מנחות ל: [עיטול יום פ״ד מ״ה], ז) [כתובות עה.], ח) ס״ל דאמרה היא לשלוחה, ט) נ״ל ועיכ בגרוגרות, י) [לקמן פה:], כ) בשרו כל״ל. מ״ד, ל) אע״ג דלית הלכתא כל״ל. מ״ד, מ) [וע׳ תוס׳ ב״מ מב: ד״ה מי אמר].

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה תנא דידן וכו׳ וכן פיטורה דבכל ענין לאו לגט הו׳:

לעזי רש״י

קונדיי״ר [קונרייי״ר]. ציחה. צרכים.

מוסף רש״י

היוצא בקולר. ליהרג (לעיל יג:) שנתחייב מיתה למלכות (חולין עה:). **ואמר כתבו גט לאשתי.** כדי שלא מזקק ליבם (לעיל יג:). הרי אלו יכתבו ויתנו. דמתוך שהוא בהול על נפשו לא גמר למילתיה ומיהו כתבו ותנו היה דעתיה (שם וכערי״ז לקמן עב:) דמחמת שהוא בהול על נפשו לא הספיק לגמור דבריו (כתובות נה. וכערי״ז חולין לט:) אף על גב דלא אמר תנו, דעתיה שיתנו לה ושאין שליחים אף לגרש, אלא שהיה בהול על נפשו (חולין עה.) דמסתמא גבי דעתיה מדאמר כתבו דלאם נתינה קאמר, משום דיוצא ליהרג, דלא ניחא ליה דתפול קמי יבם (מנחות לב.). אף המפרש. מן הישוב ליס (חולין עה:) **והיוצא בשיירא.** למדבר (לעיל יג:). המסוכן. מתוך חלוי (חולין שם: שביב מרע (לעיל יג:) אי: הנוסס (כתובות נה.) והיינו כתר אומנן דעתא דאמרינן לא אמר כתבו אלא ליתנו. הולא ומסוכן הוא לא נתכוין לאחק בה (שם) שדעתו שיכתבו ויתנו דלפטור את אשתו מן היבום נתכוין (דשב״ם ב״ב קמו).

תוספות רי״ד (המשך)

עד שיגיע שליח לאותו מקום ור׳ אלעזר אוסר ור׳ אלעזר לטעמיה דאמר מראה מקום היא לו ואם קבלה לה במקום אחר כשר הלכך יש לחוש שמא פגע בבעל וקבלו לה: **מתני׳** האומר כתבו גט ותנו לאשתי גרשוה כתבו אגרת ותנו לה הרי אלו יכתבו ויתנו פי׳ שכל אלו לשון גירושין הן ונהגו העולם לקרוא לגט אגרת מפני שכתוב בו ואגרת שבוקים והלך אחר לשון בני אדם פטורה פרנסה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום. פי׳ אע״פ שכתוב בגט גט פטורין י״ל לשון פטיר חוב הוא להקל מעליה תוכות שחייבת. פרנסה נמי י״ל לשון פרנסה של מזון וכסות הוא. גם כנימוס

דרא רבי אבינא לסילתיה. יטעון רבי אבינא סלו על כתיפו למזונותיו להולאת הדרך וילך לו אצל רב הונא רבו כי על פיו ושמועותיו יזכה במתנה בלא קנין: **דאמר ר"ה.** בפרק מי שאחזו (לקמן דף עב:): **גיטו דשכיב מרע: כמתנתו כו'.** ומינה ילפינן אין נתן דמה גיטו אע"ג דלא פרים תנו נותנין כדתנן במתניתין ביולא בקולר ובמסוכן אף מתנתו כו': **לאחר מיתה מי איכא.** לאחר שמת מי מגרשה ובשעת מיתה הוזקקה ליבם ולהא מילתא היכי נדמיניהו: **אלא ר' אבא.** לאו הכי אתקיף אלא הא קשיא ליה אדר' זירא דאמר קנה רבי אבינא להא מתנה דגמינא: **במקנא.** שאייר לעצמו אלא נתן כל נכסיו ובעי קנין דהכי קיי"ל בב"ב בפרק מי שמת (דף קנא:) דכיון שאייר לגרמיה מידי אינו כמצוה מחמת מיתה הואיל וחס על פרנסת עצמו והרי היא כמתנת בריא: ופרכינן **מכלל דרב הונא סבר דלא בעי קנין: דמצוה מחמת מיתה הוא.** שהיה יודע שהיולא בקולר אינו חוזר: **הכי קשיא ליה.** היכי נקני: **אמרא לא אמר.** הכו ליה אמרא באמרבע מאה זוזי: **דמי אמרא לא קאמר.** הכו ליה אמרבע מאה זוזי מדמי אמרא דינמא לזבוני אמרא ומיתב ליה: **מאמרא קאמר.** זוזי מאמרא קאמר דינתנו ליה וכי עושין מעות מיין: **כדי לייפות את כחו.** לכך לא פירש לא זו ולא זו כדי לייפות את כחו שיהא לו כל היין שלו אחריות שאם אמר תנו לו יין אם החמיץ מן היין מאה חביות היו היורשין אומרים לו שלך החמיץ ואי אמר דמי אמרא ומכרו ממנו קצת ואבדו המעות אומרים לו אבדו מעותיך הלכך אמר מאמרא דמשמע יין ודמיו שהכל אחריות לו: **מתני' כל השומע קולו.** ופירש שמו ומה עירו: **גמ' אידמויי אידמו.** פעמים שעושין עצמם כדמות אדם: **בבואה.** לל: **לרה היא.** שמתכוונת היא לקלקלה שתנשא בגנו זה ותאסר על בעלה: **בשעה הסכנה.** כגון זה שמסוכן למות ואם לא עכשיו אימתי: **שאין מכיירין.** אם זהו שפירש שמו: **מתני' רגה לשחק בה.** הואיל ולא אמר תנו: **אם מעצמו נפל הרי זה נגט.** דדעתו מתחילה היתה לכך וסופו הוכיח והוה ליה כמפרש ומסוכן: **גמ' מעשה לסתור.** דישא תנא לא אמר כלום ואח"כ נתן חילוק בין מעצמו נפל ובין דחתו הרוח: **מי משוי איניש ברא שליח במקום אבא.** דלא מקפיד בהי מנייהו ומעיקרא להאי ברא נמי שוייה שליח ועכשיו שמת האב יתנו לה הבן הזה וחבירו שהרי הלך הבעל למדינת הים:

מתני' אמר לשנים תנו גט לאשתי. אע"ג דלא אמר כתבו ותנו הרי אלו יחתמו בעצמן ולא יאמרו לעדים אחרים לחתום דלאו בית דין מניהו לצוות על אחרים אלא עדים שוויהו. ובגמרא מפרש על כתב הגט אם יכולין לצוות לסופר אחר לכתוב או הם עצמם צריכין לכתבו: מהו. הוה מלי למיכתי באומר לשנים תנו בלא כתבו דתנו לשנים בלא כתבו ובכתבו ותנו דמי ושמא נקט כתבו ותנו לרבותא: והאמר בבריא וכו'. ההוא גברא דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקי ובריה דיתבו ויתיב איניש אחרינא גבייהו אמר להו מי תרי מנייכו ליכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקי מי משוי איניש שליחא ברא במקום אבא אי לא רב נחמן אמר לא הם עצמם שליחא ברא במקום אבא ורב פפי אמר משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא אמר רבא: הילכת' משוו אינשי ברא שליח' במקום אבא: **מתני'** אמר לשנים תנו גט לאשתי או מהיא דהיה מוסלק בגוב כו' ומשני מצוין הן בגבורות כדרך שמצוין בשדות: **אמר** לשנים כתבו ותנו גט כו' ואמרו לסופר וכתב וחתמו הן עדים ולא עדים שוויהו. ובגמרא מפרש על כתב הגט אם יכולין לצוות לסופר אחר לכתוב או הם עצמם צריכין לכתבו: מהו. הוה מלי למיכתי באומר לשנים תנו בלא כתבו דתנו לשנים בלא כתבו ובכתבו ותנו דמי ושמא נקט כתבו ותנו לרבותא: והאמר בבריא וכו'. ההוא גברא דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקי ובריה דיתבו ויתיב איניש אחרינא גבייהו אמר להו מי תרי מנייכו ליכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקי מי משוי איניש שליחא ברא במקום אבא אי לא רב נחמן אמר לא הם עצמם שליחא ברא במקום אבא ורב פפי אמר משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא אמר רבא והשתא דמית אבוה בטלה השליחות. ורב פפא אמר משוי איניש שליחא ברא במקום אבא וכל תרי מנייהו כשרין לכותבו והלכתא משוי איניש

דרא רבי אבינא לסילתיה ואזל לגבי דרב הונא רביה דאמר רב הונא גיטו כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר ומה גיטו אע"ג דלא פריש כיון דאמר כתבו אע"ג דלא אמר תנו אף מתנתו דאמר תנו אע"ג דלא קנו מיניה מתקיף לה רבי אבא אי מה מתנה ישנה לאחר מיתה אף גט ישנו לאחר מיתה הכי השתא בשלמא מתנה איתה לאחר מיתה אלא גט לאחר מיתה מי איכא אלא רבי אבא הכי קא קשיא ליה מתנת שכיב מרע במקצת היא ומתנת שכ"מ במקצת בעיא קנין מכלל דרב הונא סבר לא בעיא קנין והא קי"ל דבעיא קנין שאני הכא דמצוה מחמת מיתה הוא מכלל דר' אבא סבר מצוה מחמת מיתה בעיא קנין והא קי"ל דלא בעי קנין אלא רבי אבא הכי קא קשיא ליה חמרא לא קאמר דמי חמרא לא קאמר מחמרא קאמר ואידך מחמרא כדי לייפות את כחו שלחו מתם מחמרא כדי לייפות את כחו: **מתני'** מי שהיה מושלך לבור ואמר כל השומע את קולו יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו: **גמ'** וליחוש שמא שד הוא א"ר יהודה כשראו לו דמות אדם אינהו נמי אידמויי אידמו דחזו ליה בבואה אינהו נמי אית להו בבואה דחזו ליה בבואה דבבואה ודלמא אינהו נמי אית להו א"ר חנינא לימדני יונתן בני בבואה אית להו בבואה דבבואה לית להו ודלמא צרה היא תנא דבי רבי ישמעאל בשעת הסכנה כותבין ונותנין אע"פ שאין מכירין: **מתני'** הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה מעשה בבריא אחד שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת אמר רשב"ג אם מעצמו נפל הרי זה גט אם הרוח דחתו אינו גט: **גמ'** מעשה לסתור חסורי מיחסרא והכי קתני אם הוכיח סופו על תחילתו הרי זה גט ומעשה נמי בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמר רשב"ג אם מעצמו נפל הרי זה גט אם הרוח דחתו אינו גט ההוא גברא דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקא ובריה דיתבי ויתיב איניש אחרינא גבייהו אמר להו בי תרי מינייכו נכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקא מי משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא או לא רב נחמן אמר לא משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא ורב פפי אמר משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא אמר רבא

דמי חמרא לא קאמר. ופ"ת כי אמר נמי דמי חמרא הוי דבר שלא בא לעולם כדאמרינן בפרק האומר משקלי (ערכין דף כ:) גבי דמי שור זה עלי עולה ומוקי לה באומר לכשיבואו דמיו יקדשו ופריך והא אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם וי"ל דהתם משום דאמר לכשיבואו אבל אמר דמי שור זה עלי עולה משמע התם דלא תשיב זה דבר שלא בא לעולם אלא הוי כמו דקל לפירותיו דבעי למימר יקדש השור לדמיו וה"נ כי אמר דמי חמרא בעי למימר שיהא היין קנוי לו לדמיו אי נמי כאן היה דמי יין שכבר נמכר ויין שלא נמכר והכי קאמר דמי חמרא שכבר נמכר לא קאמר וגם חמרא העומד למכור לא קאמר: **כדי ליפות כחו.** פירש בקונטרס שיהא כל היין שלו באחריות שאם אמר תנו לו יין אם החמיצה תנית אחת מן היין היו יורשין אומרים לו שלך החמיץ ונראה שלא רצה לומר שיהא כל ההפסד שלו דמן הדין אין לו להפסיד אלא לפי התשבון והשתא דכולו אחריות אינו מפסיד כלל וא"ת ורב הונא מה הוצרך להשמיענו כיון דאמר תנו ואע"ג דלא קנו מיניה הא פשיטא דמתנת שכיב מרע בכולה או מצוה מחמת מיתה דלא בעינן קנין ואומר ריב"ם דאיצטרין ליה לאשמועינן דאפי' יולא בקולר כמו עובדא דגגינא דמייתי עלה יש לו דין שכיב מרע דכל היכא דמועיל כתבו כמו תנו יש לו דין זה:

כל השומע קולו כו'. אע"פ דאמרינן בפרק אין בין המודר (נדרים דף לו:) גבי מודר הנאה מחבירו דתוסס לו תרומתו לדעתו ודייק בגמרא לדעתו דמאן לא ליתא לדעתא דידיה מאן שוייה שליח אלא דבעל הכרי הא קא מהני ליה דעבד שליחותיה ומוקי לה באומר כל הרוצה לתרום יבא ויתרום לאו משום דכי אמר הכי לאו שליחותיה עביד דבתרומה בעינן שליחות אלא לענין מודר הנאה דוקא לא חשיב שליחות שיחשב בכך כמהנה ליה כיון שלא נזה לו לעצמו או שמא יש לאחר דהכא לא קאמר כל הרוצה לכתוב אלא כל השומע דייחד יחדיה למי ששומע קולו:

וליחוש שמא שד הוא. דוקא בגוב או אותו שעומד על ראש ההר וראהו בפרק בתרא דיבמות (דף קכב.) ואסור לאדם שיתן שלום לחבירו בשדה דבמגילה (דף ג.) כעין עובדא דיהושע שראה אותו וחרבו שלופה בידו כל כי האי גוונא חיישינן שמא שד הוא אבל בעיר מותר ליתן שלום לחבירו ומכירו בגילה או לעדים לומר בגילה כתבו גט לאשתי ולא חיישינן וכן משמע בירושלמי דפירקין דמייתי עלה ומשיאין על פי בת קול ומפרש והוא דחזו בבואה ומפרש הדא דתימא בשדות אבל בעיר אע"פ שלא ראה בבואה של אדם ופריך מהיכא דהיה מוסלק בגוב כו' ומשני מצוין הן בגבורות כדרך שמצוין בשדות:

אמר לשנים כתבו ותנו גט כו' ואמרו לסופר וכתב וחתמו הן עדים ולא עדים שוויהו. ובגמרא מפרש על כתב הגט אם יכולין לצוות לסופר אחר לכתוב או הם עצמם צריכין לכתבו: מהו. הוה מלי למיכתי באומר לשנים תנו בלא כתבו דתנו לשנים בלא כתבו ובכתבו ותנו דמי ושמא נקט כתבו ותנו לרבותא: והאמר בבריא וכו'. ההוא גברא דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקי ובריה דיתבו ויתיב איניש אחרינא גבייהו אמר להו מי תרי מנייכו ליכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקי מי משוי איניש שליחא ברא במקום אבא אי לא רב נחמן אמר לא הם עצמם שליחא ברא במקום אבא ורב פפי אמר משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא אמר רבא והשתא דמית אבוה בטלה השליחות. ורב פפא אמר משוי איניש שליחא ברא במקום אבא וכל תרי מנייהו כשרין לכותבו והלכתא משוי איניש

אם עמד חוזר פי' שכיב מרע שנתן גט לאשתו סתם אע"פ שלא אמר אם מתי אם הבריא ועמד מחליו חוזר בו וגיטו בטל דאגן סהדי דלא יהב לה גיטא אלא מחמת פחד מיתה ושלא תהא זקוקה ליבם כדאמרי' במתנתו שאם עמד חוזר בו הכי נמי אמרי' בגיטו: ומה גיטו אע"ג דלא פריש כיון דאמר כתבו אע"ג דלא אמר תנו אף מתנתו כיון דאמר תנו אע"ג דלא קנו מיניה. פי' מצינו בש"מ שכל דבריו כבתובין וכמסורין דמו אבל ביוצא בקולר לא מצינו [גבי מתנה רק

גליון הש"ס

תוד"ה ולויהוש ב"י לחבירו ומכירו. לשון ומכירו אינו מובן לי דכיון דלא מיירינן בעיר לשד מה צריך להיות מכירו וכי אין ניתנין שלום לאדם שאינו מכירו:

מוסף רש"י

גיטו. דשכיב מרע, כמתנתו מה מתנתו. אמרינן בב"ב (קנא:) אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר. ולא מיבעיא היכא דאמר אם מתי, דהא לא מת, אלא אפילו לא אמר אם מתי אלא יהב לה גט סתמא אם עמד מחזר, דמסתמא אדעתא דמיתה יהב לה והא לא מת (לקמן עב:). כל השומע כו' הרי אלו יכתבו ויתנו. אע"ג דלא אמר ליה לסופר כתוב (כתובות ע.) ומסתברא עליה בכל דבריו שאומר אני הוא פלוני בן פלוני (יבמות קכב.). לימדני יונתן בני. ביבמות אם: יונתן שידע, אד היה לו בקי בהן (רש"י שם). הבריא שאמר כתבו גט לאשתי. ולא אמר כתבו ותנו ואלך לו, רצה לשחק בה. אלא תפליג בו לתת לה גט לסוטרה מיכם אם יומת, והפליגה בדברים ואין אלו נעשין אלוהו לגרש, דהא לא אמר תנו, לכאי נקט בריא דאילו מסוכן קיימא לן הלכה כר"ש שזורי דאמר כותבין ונותנין (חולין לט:). ונפל ומת. וכבר כתבו ונתנו העדים גט לאשתו (שם). אם מעצמו נפל. ולאי מתחלה היה דעתו לעלות ולינפול והוה ליה כהול כמסוכן (שם). מעשה לסתור. הא אמרת דישא דלה לשחק בה ולא נתן חילוק בדבר (שם). אמר לשנים תנו גט לאשתי. ולא נתן לאם גט עשאן עדים ואע"פ שלא אמר להם אתם עצמכם כתבוהו, הרי אלו יכתבו ויתנו ולא יאמרו לסופר ויכתוב כדמפרש לקמן (לעיל כט:).

תוספות רי"ד

ובתרומת מעשר של דמאי. גניבא יוצא בקולר הוה כי קנפיק אמר להו (הבון) ד' מאה זוזי לרבי אבינא מחמרא דנהר פקוד א"ר זירא דרא ר' אבינא לסילתיה וליזיל לגביה דרב הונא רביה פי' ישים מזונותיו בסלו וילך אצל רב הונא רבו והוא יקיים מתנתו אע"פ שהיתה בדבור בעלמא בלא קנין דאמר רב הונא גיטו כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם מתי אם הבריא ועמד מחליו חוזר בו וגיטו בטל דאגן סהדי דלא יהב לה גיטא אלא מחמת פחד מיתה ושלא תהא זקוקה ליבם כדאמרי' במתנתו שאם עמד חוזר בו הכי נמי אמרי' בגיטו: ומה גיטו אע"ג דלא פריש כיון דאמר כתבו אע"ג דלא אמר תנו אף מתנתו כיון דאמר תנו אע"ג דלא קנו מיניה. פי' מצינו בש"מ שכל דבריו כבתובין וכמסורין דמו אבל ביוצא בקולר לא מצינו [גבי מתנה רק

עין משפט נר מצוה

נא א מיי' פ"ח מהל' זמירה הל"ג [ופי"ל שם הכ"ב] סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רנ סעי' ח:

נב ב מיי' שם סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רנב סעי' ח:

נג ג מיי' שם הל"ו סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רנ סעי' ד:

נד ד מיי' שם הל"ז טוש"ע שם סעי' ז וסי' רנג סעי' כ:

נה ה מיי' שם פי"ל הל' ח סמג עשין פג טוש"ע חו"מ סי' רנ סעי' יג:

נו ו מיי' פ"ב מהל' גירושין הל' יג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' יט:

נז ז טוש"ע שם:

נח ח מיי' שם [הל"ד] והל"ב סמג שם טוש"ע שם וסי' קכ סעיף ג:

נט ט מיי' שם סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' טז:

ס י מיי' שם הל"ג טוש"ע שם סעי' ח:

סא כ מיי' שם פ"ע הל' ל סמג שם טוש"ע שם סעי' כא ופעי' כב:

תוספות רי"ד (המשך)

גבי] גיטו תנן דסגי ליה באומר כתובו ומהקישא דרב הונא דמקיש להו ילפי' דכל מידי דבגט כשר בכתבו בלחוד במתנה נמי כשר בתנו בלחוד אע"ג דלא קנו מיניה ואע"ג דקי"ל מתנת ש"מ במקצת בעיא קנין האי הוי כמצווה מחמת מיתה דאפילו במקצת לא בעי קנין. **מתני'** מי שהיה מושלך בבור ואמר כל השומע קולו יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה ומעשה בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמרו חכמים אם מעצמו נפל הרי זה גט ואם הרוח דחפתו אינו גט. פי' היה מושלך בבור שאין אדם יכול לראותו ולהכירו מי הוא ואמר אני פלוני בן פלוני כל השומע קולי יכתוב גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו אע"פ שלא ראוהו: ודלמא שד הוה אי נמי צרה הוה ונתכוונה לקלקלה ואסיקנא תנא דבי ר' ישמעאל בשעת הסכנה כגון זה שמסוכן למות בבור ואם לא עכשיו אימתי סומכין על הקול וכותבין ונותנין אע"פ שאין מכיירין אם הוא זה שפירש שמו: הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה. כגון שלא אמר כתבו ותנו ומעשה בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמרו חכמים אם מעצמו נפל הרי זה גט שידע בעצמו שהיה חלוש הרבה ואיגלאי מילתא שהרי נפל ומת ואם הרוח דחפתו אינו גט שלא מחמת חליו נפל: מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני קתני ואם הוכיח סופו על תחילתו הרי זה גט ומעשה נמי

והאמר שמואל אמר רבי הלכה כרבי יוסי. והוא הדין דהוה מלי למיפרך מדשמואל דפרק כל הגט (לעיל דף כט.) דאמר מתנה הרי היא כגט דמילי לא מימסרן לשליח אבל ממתני' דאפי' רבי מאיר מודה באומר לשנים תנו או לשלשה אומר כתבו ותנו לא מלי למיפרך דה"א דטעמא משום גזיון דבעל כדאמר אביי בפרק כל הגט (גז"ב) והוה אמינא דבכתיבה ליכא גזיון אלא בחתימה דאיכא פרסום טפי: **כתב** ידן הוא או כתב הגט הוא. אע"ג דלא נפקא מינה מידי דאידי ואידי מילי נינהו ולא ממסרן לשליח הא מסיק דלשמואל אמר אמרו כשר וא"כ אתם סופר ועד פסול דהא בהא תליא כדאמרינן בשמוך וכשאומר לשנים כתבו ותנו הוי כאילו אמר להם בפירוש שיאתפו אחר עמהם לכתוב או לחתום לכך בעי מה רואה הבעל שיעשו הם ולקמן דאמר אי סבירא לן דכתבו כתב ידן הוא הא כתב הגט כו' הוא הדין דהוה מלי למימר אפכא אי סבירא לן דכתב הגט הוא כתב ידן כשר: **הא** כתב הגט כשר כו'. וא"ת ומאי קשיא ליה מהא דמילי לא מימסרן לשליח הא לר"מ [1]אפי' מנאו באשפה כשר וי"ל דשמואל פוסק הלכה כר' אלעזר ול"ל דר"מ ולפ"ז ר' יוסי דאמתני' נמי כר"א א"נ נהי דמכשר ר"מ כשמנאו הבעל באשפה היכא שאוה לכתוב מודה ר"מ שצריך לעשות לוויו ואפילו כתב ידן הוא הוי כאילו אוה להדיא שיאמר לסופר שיכתוב ולא סגי הכא במנאו באשפה אפילו לר"מ: **חתם** סופר שנינו. וא"ת הא שמואל גופיה קאמר בפרק בתרא (לקמן דף פו:) דכתב סופר ועד שנינו ואמאי מתניתין אפילו כר"מ דלא נפיק מיניה שום חורבא א"כ מאי פריך ליה הכא לשמואל וי"ל דנהי דפליג בפירוש דמתניתין דכתב סופר ועד במילתיה דר' יוסי לא אשכחן דפליג אדרב חסדא ורבי ירמיה אי מודה ר' יוסי באומר אמרו אי לא ונפרק מי שאחזו (לקמן דף עב.) דייקינן מברייתא לאפוקי ממאן דאמר מודה רבי יוסי באומר אמרו: **מתניתין** מני רבי יוסי היא דאמר מילי לא מימסרן לשליח. אפילו באומר לשלשה תנו הוא הדין באומר אמרו ולהכי לא נפקא מינה חורבא אבל לר"מ דאמר מילי מימסרן לשליח באומר לשלשה תנו כ"ש באומר אמרו דכשר ולהכי לדידיה אתם סופר ועד פסול דלא ליתי לידי חורבא ולמאי דמסיק נמי באומר אמרו כשר ולא תעשה ולא שכיחא מ"מ לא מתוקמא מתניתין דמכשיר אתם סופר ועד כרבי מאיר דחייסינן לדידיה לתקלה אחריתי דזימנין דאמר לשלשה תנו ונמלכו שלשתן לומר לסופר לכתוב ולפלוני ופלוני לחתום ואזלי תרתי מייהו מדעת שלשתן ואמרו לסופר וכתב ומשום כיסופא דסופר מחתמי ליה בלא ידיעת שליחי והא שכיחא דכשאומר לשלשה תנו אומרים שיכתבו ויתנו לכתחילה כדתנן במתני' ולא חיישינן שמא תשכור עדים כי אמר לג' תנו דכיון דאומר אמרו כשר ולא תעשה לא יחתום הסופר אם לא שידע בודאי שעשאן הבעל ב"ד ואם תאמר כיון דלר"מ אתם סופר ועד פסול היכי תנן לשנים

מתנה הרי היא כגט דמילי לא מימסרן לשליח אבל ממתני' דאפי' רבי מאיר מודה באומר לשנים תנו או לשלשה אומר כתבו ותנו לא מלי למיפרך דה"א דטעמא משום גזיון דבעל כדאמר אביי בפרק כל הגט (גז"ב) והוה אמינא דבכתיבה ליכא גזיון אלא בחתימה דאיכא פרסום טפי: **כתב** ידן הוא או כתב הגט הוא. אע"ג דלא נפקא מינה מידי דאידי ואידי מילי נינהו ולא ממסרן לשליח הא מסיק דלשמואל אמר אמרו כשר וא"כ אתם סופר ועד פסול דהא בהא תליא כדאמרינן בשמוך וכשאומר לשנים כתבו ותנו הוי כאילו אמר להם בפירוש שיאתפו אחר עמהם לכתוב או לחתום לכך בעי מה רואה הבעל שיעשו הם ולקמן דאמר אי סבירא לן דכתבו כתב ידן הוא הא כתב הגט כו' הוא הדין דהוה מלי למימר אפכא אי סבירא לן דכתב הגט הוא כתב ידן כשר: **הא** כתב הגט כשר כו'. וא"ת ומאי קשיא ליה הא דמילי לא מימסרן לשליח הא לר"מ [1]אפי' מנאו באשפה כשר וי"ל דשמואל פוסק הלכה כר' אלעזר ול"ל דר"מ ולפ"ז ר' יוסי דאמתני' נמי כר"א א"נ נהי דמכשר ר"מ כשמנאו הבעל באשפה היכא שאוה לכתוב מודה ר"מ שצריך לעשות לוויו ואפילו כתב ידן הוא הוי כאילו אוה להדיא שיאמר לסופר שיכתוב ולא סגי הכא במנאו באשפה אפילו לר"מ: **חתם** סופר שנינו. וא"ת הא שמואל גופיה קאמר בפרק בתרא (לקמן דף פו:) דכתב סופר ועד שנינו ואמאי מתניתין אפילו כר"מ דלא נפיק מיניה שום חורבא א"כ מאי פריך ליה הכא לשמואל וי"ל דנהי דפליג בפירוש דמתניתין דכתב סופר ועד במילתיה דר' יוסי לא אשכחן דפליג אדרב חסדא ורבי ירמיה אי מודה ר' יוסי באומר אמרו אי לא ונפרק מי שאחזו (לקמן דף עב.) דייקינן מברייתא לאפוקי ממאן דאמר מודה רבי יוסי באומר אמרו: **מתניתין** מני רבי יוסי היא דאמר מילי לא מימסרן לשליח. אפילו באומר לשלשה תנו הוא הדין באומר אמרו ולהכי לא נפקא מינה חורבא אבל לר"מ דאמר מילי מימסרן לשליח באומר לשלשה תנו כ"ש באומר אמרו דכשר ולהכי לדידיה אתם סופר ועד פסול דלא ליתי לידי חורבא ולמאי דמסיק נמי באומר אמרו כשר ולא תעשה ולא שכיחא מ"מ לא מתוקמא מתניתין דמכשיר אתם סופר ועד כרבי מאיר דחייסינן לדידיה לתקלה אחריתי דזימנין דאמר לשלשה תנו ונמלכו שלשתן לומר לסופר לכתוב ולפלוני ופלוני לחתום ואזלי תרתי מייהו מדעת שלשתן ואמרו לסופר וכתב ומשום כיסופא דסופר מחתמי ליה בלא ידיעת שליחי והא שכיחא דכשאומר לשלשה תנו אומרים שיכתבו ויתנו לכתחילה כדתנן במתני' ולא חיישינן שמא תשכור עדים כי אמר לג' תנו דכיון דאומר אמרו כשר ולא תעשה לא יחתום הסופר אם לא שידע בודאי שעשאן הבעל ב"ד ואם תאמר כיון דלר"מ אתם סופר ועד פסול היכי תנן לשנים

סב א ב מיי' פ"ג מהל' גירושין הל"י סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכ סעי' ד:
סג ג מיי' פ"ט שם הל' כו סמג שם טוש"ע שם סעי' ח:
סד ד ה מיי' שם טוש"ע שם סעי' ט:
ו [מיי' פ"ד מהל' זכייה הל"י טוש"ע שם סימן קמא סעי' מג]:
ז [טוש"ע שם סימן קל סעיף יח]:

תוספות רי"ד

שליחא ברא במקום אבא: **מתני'** אמר לשנים תנו גט לאשתי או לשלשה כתבו גט ותנו לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו אמר לג' תנו גט לאשתי יאמרו לאחרים כתובו מפני שעשאן ב"ד דברי ר' מאיר וזו הלכה שלח חנניא איש אונו מבית האסורים מקובלני באומר לג' תנו גט לאשתי שיאמרו לאחרים כתובו מפני שעשאן ב"ד א"ר יוסי נומינו לשליח אף אנו מקובלין באומר לג' תנו גט לאשתי ואמרו לאחרים כתובו מפני שעשאן ב"ד דברי ר' מאיר וזו הלכה שלח חנניא איש אונו מבית האסורים מקובלני באומר לג' תנו גט לאשתי שיאמרו לאחרים כתובו מפני שעשאן ב"ד א"ר יוסי נומינו לשליח אף אנו מקובלין באומר לג' תנו גט לאשתי ואמרו לאחרים כתובו ויתנו לה. אמר לעשרה כתבו גט לאשתי אחד כותב ושנים חותמין. כולכם כתובו אחד כותב וכולן חותמין לפיכך אם מת א' מהן הרי הגט (השני) בטל. פי' אמר לשנים תנו גט לאשתי אע"ג דלא אמר כתבו ותנו הרי אלו יכתבו הן בעצמן ויתנו ולא יאמרו לאחרים לכתוב ולחתום דלאו ב"ד מינהו שיוכלו לצוות לאחרים אלא עדים שיראוהו ומיהו הם כותבים ונותנים אע"ג דלא אמר להו כתבו ותנו דדוקא כתבו בלא תנו אינו מועיל אבל תנו בלא כתבו מועיל שהיאך יכולין ליתן אם לא יכתבו. או אמר לג' כתבו ותנו שהם ראויין להעשות ב"ד כיון דבהדיא אמר להן כתבו לא ב"ד שוינהו אלא עדים. אבל אם אמר לג' (כתבו) [תנו] גט לאשתי ולא אמר להם כתבו הרי אלו יאמרו לאחרים לכתוב ולחתום וליתן מפני שעשאן ב"ד: וזו הלכה שלח חנניא איש אונו מבית האסורים משמו של ר' עקיבא שנחבש בבית האסורים. א"ר יוסי נומינו לשליח שנעשה שליח בהלכה זו שאין הדבר כן ולא קבלנו שליחותו. אלא אפילו אם אמר לב"ד הגדול שבירושלים תנו גט לאשתי שהם ילמדו ויכתבו ויתנו לה ולא

מסורת הש"ס

א) נעיל יח:, ב) [נעיל כט. לקמן עא: עב.], ג) [לקמן עא: עב.], ד) לקמן עא: פו: פז:, ה) [לקמן עא: פח.], ו) [נעיל ג: כב. כו:],

מוסף רש"י

או לשלשה כתבו גט כו' יכתבו. הם עצמם שהרי אמר להם תנו, אבל אמר לשלשה תנו גט לאשתי, יאמרו לאחרים ויכתבו. ויתנו, מפני שעשאן ב"ד. ושלחן לעשות שליח (לעיל כט:). **כולכם כתובו אחד כותב וכולם** חותמין. ואי לא הוי חתמי כולהו הוי פסול, דנקפידא תליא דלא שוויה ניעול אלא בהכי (לעיל י:). **חתם סופר שנינו.** לא תימא דמתכשר גט בחתימת עד אחד וכתב יד סופר שני, אלא הכי קאמר חתם הסופר בגט עד ועד שני עמו כשר (לקמן עא:) דהוו להו ג' עדים, ואשמועינן מתניתין דלא חייסינן למימר הבעל לא זוה שיחתום הסופר אלא אמר לסופר פלוני ופלוני ואמתומו, ומהו הוך שלוחין לכיפופא דסופרא ואחתמוהו, להא לא חייסינן, דמלוקמינן בפרק מי שאחזו (לקמן פח.).

תוספות רי"ד (המשך)

יאמרו לאחרים לכתוב: אמר שמואל הלכה כר' יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח. ולקמן אמרי' בפרקין דאפילו באומר אמרו לסופר ויכתוב ויתחתמו ופלוני ופלוני ויחתמו, ומהו הוך שלוחין לכיפופא דסופרא ואחתמוהו, להא לא חייסינן, דמלוקמינן בפרק מי שאחזו (לקמן פח.).

תוספות רי"ד (המשך)

יאמרו לאחרים לכתוב: אמר שמואל הלכה כר' יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח. ולקמן אמרי' בפרקין דאפילו באומר אמרו לסופר ויכתוב ויתחתמו ופלוני ופלוני ויחתמו, ומהו הוך שלוחין לכיפופא דסופרא ואחתמוהו, להא לא חייסינן, דמלוקמינן בפרק מי שאחזו (לקמן פח.).

כיון דאמר מר. לקמן בשמעתין גבי אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו כשר הגט אבל לא תעשה: **לא שביחא.** הלכך לא גזרינן. ושמואל לית ליה דרבי ירמיה דאמר אחת סופר שניו אלא כתב סופר ואחת עד כדאמרינן בהמגרש (לקמן דף פו:) ולא מוקי לה כר' יוסי ולא לחייבי מתני' בחתימת סופר כלל ובין לרבי יוסי ובין לר' מאיר כשרה החתימה ושמואל לית ליה דרב חסדא דאמר רבי יוסי היא וכתב סופר ודברי הכל היא: **דלמא אמר להו.** אחת חתומו ואמרו לפלוני ויכתוב דבהא אמרי' לקמן כשר ותעשה ואי מכשרת חתימת סופר בגט אזלי הני סהדי ומחתמי לסופר משום כיסופא: **הניחא למ"ד כו'.** פלוגתא היא לקמן בשמעתין: **אלא ר' יוסי הרבי אמר כו'.** אלא ודאי רבי יוסי תרתי אמר לפסולא בין שאמר לשלשה תנו בין שאמר אחרו לפלוני ויכתוב ופלוני ופלוני ויחתמו פסול והכי אמרינא דרבי מאיר פליגי דלרבי יוסי פסול לגמרי ואיתא לדרב חסדא דהא דקתני אחת סופר כשר רבי יוסי היא דליכא למיחש שמא שליח זוה ולא בעל: **ושמואל.** דאמר לעיל הדבר צריך תלמוד דאי כתובו כתב (ה) ידו הא כתב הגט נעשה כאומר אחרו וכשר: **סבר לה כרבי יוסי בחדא.** דאמר שמואל הלכה כרבי יוסי היכא דלא אמר אחרו: **ופליג עליה.** דאומר אחרו: **נמוקו עמו.** (ו) פירושו עמו לתת טעם לכל דבריו שהיה מייסד את דבריו: **חכם וסופר.** כדאמרינן במסכת סוטה (דף כ.) אמרתי לו לבלר אני: **חכם לכשירלה.** כשהיה רואה להיות מתון ומתייסד בדבריו היה חכם: **גל של אגוזים.** מפרש באחות דר' נתן (פ' יח) מה גל של אגוזים אדם נוטל אחת מהן והם נקבצות ונופלות זו על זו כולן כך ר' טרפון בא תלמיד ושאלו דבר היה מביא לו ראיה מקרא מדרש משנה הלכה ואגדה הכל יחד: **חנות מיוזנת.** יינה מוכן בה תמיד שאין החנוני צריך לומר לצוקמין המתינו ואביא לכם כך וכך אדם לומד מפיו מזומן לו ותלמודו ערוך בפיו: **אומר בלום.** כך מפורש באחות דרבי נתן למה היה ר' עקיבא דומה לעני שנטל קופתו ויצא לשדה מצא שעורים קצר ונתן בה מצא מטין נתן בה וכן פולים וכן עדשים וכשבא לביתו בירך כל מין ומין לעצמו כך ר"ע כשלמד מרבותיו שמע דבר מקרא מרבותיו ואמריו הלכה ואמריו מדרש ואמריו אגדה נתן לבו לחזור עליהן ולגורסן עד שהיו סדורין בפיו ולא אמר אלמוד מקרא לעצמו מדרש לעצמו אבל כשנעשה חכם גדול עשה כל התורה מטבעות מטבעות סידר מדרש סיפרי וסיפרא לבדן וסנהן לעצמן לתלמידיו והלכות לעצמן ואגדות לעצמן. ורבא בעיני אומר בלום סגור מסגירות לבדן מחילות מחילות כמו שעושין בתיבות גדולות ליתן מטין מכאן שעורין מכאן עדשים מכאן כמו פיו בלום ורגליו מבולמות בבכורות (דף מ:) קלושי"א בלע"ז: **קופה הרוכלים.** מפרש התס"ד) מה רוכל זה שבא לעיר שואלין ממנו אפרסמון עמך אומר הין פליטון עמך אומר הין קנמון עמך אומר הין כך וכך אדם לשאול דבר במקרא משיבו וכן בגמרא וכן במדרש וכן באגדה. ואין שבח זה דומה לשל ר"ע שנתן לבו מחילה ולמד הכל מבולבל ואח"כ סדרן: **קופה של בשמים.** דומה לקופת הרוכלין אלא שהרוכל מתוך שאומנתו לכך מרבה מיני יותר וקושר כל אחד בצרור לבדו להיות מזומן לשואלו: **קב ונקי.** לא לימד הרבה כשאר חבריו אלא מה שאומר בבית המדרש נקי הוא שהלכה כמותו לעולם: **עוקן הרבה.** שנה הרבה: **מוליא קימעא.** מפרש ליה: **אבא משכח קימעא.** מתלמודו: **ומה שמוליא אינו מוליא אלא סוכין.** מה ששכח מתלמודו לא שכח אלא דבריה שלא נראו שהלכה כמותן: **שנו מדוסי.** למדו תורתי: **שמדוסי הרומות מהרומות מדוסיו של ר"ע.** בתרתים ותרמתים מתוך עקרי משניותיו של ר"ע והיינו בריה אחר בריה: **שמא משכור עדיס.** לכך שיאמרו בשם בעלה לספור לכתוב ולעדים לחתום: **לא תעשו חכמים לדבר זה.** מאחר שמכירין חתימתן לא תשו לומר שקר חתמו: **מעשה לא עבדי.** שיחתמו שקר או יעידו שקר: **דיבורא עבדי.** אומר לאחרים לעשות והאחרים סבורים שהבעל ציוה: **ואתם חתומו.** דליכא למיחש שמא תשכור כיון דאין חותמין אלא אם כן שמעו מפי הבעל עצמו: **ולא תעשה.** גזירה הא אטו הא:

ואיכא

אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו ומשום כיסופא דסופר חיישי ומחתמי חד מהנך סהדי וסופר בהדייהו ובעל לא אמר הכי כיון דאמר מר כשר ולא תעשה כן בישראל לא שביח וליחוש דילמא אמר להו לבי תרי אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו ואזלי הנך משום כיסופא דסופר ומחתמי ליה לסופר בהדי חד מינייהו ובעל לא אמר הכי אמרי הא נמי כשר ולא תעשה הוא הניחא למ"ד כשר ולא תעשה אלא למ"ד כשר ותעשה מאי איכא למימר אלא רבי יוסי [א]תרתי אמר ושמואל סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא גופא אמר שמואל אמר רבי הלכה כרבי יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח אמר לפניו [ב]ר"ש ברבי מאחר שר"מ וחנינא איש אונו חולקין על רבי יוסי מה ראה רבי לומר הלכה כר' יוסי אמר לו שתוק בני שתוק לא ראית את ר' יוסי אילמלי ראיתו נמוקו עמו דתניא [ג]איסי בן יהודה היה מונה שבחן של חכמים ר"מ חכם וסופר ר' יהודה [ד]חכם לכשירצה ר' טרפון גל של אגוזין ר' ישמעאל [ה]חנות מיוזנת ר"ע אוצר בלום ר' יוחנן בן נורי קופת הרוכלים רבי אלעזר בן עזריה קופה של בשמים [ו]משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי [ז]ר' יוסי נמוקו עמו רבי שמעון טוחן הרבה ומוציא קימעא תנא משכח קימעא ומה שמוציא אינו מוציא אלא סובין וכן אמר ר"ש לתלמידיו בניי שנו מדותי שמדותי תרומות מתרומות מידותיו של ר"ע גופא אמר לשנים אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו אמר רב הונא אמר רב כשר [ח]ולא תעשה זאת בישראל אמר ליה עולא לרב נחמן ואמרי לה רב נחמן לעולא מאחר דכשר אמאי לא תעשה זאת בישראל א"ל חיישינן שמא תשכור עדים ומי חיישינן [ט]והתניא עדים החתומין על [י]שדה מקח ועל גט [יא]אשה לא חשו חכמים לדבר זה מעשה לא עבדי דבורא קאמרי אמר לשנים אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו רב חסדא אמר כשר [יב]ולא תעשה רבה בר בר חנה אמר כשר ותעשה רב נחמן אמר כשר ולא תעשה רב ששת אמר כשר ותעשה רבה אמר כשר ולא תעשה רב יוסף אמר כשר ותעשה

לשנים תנו הרי אלו יכתבו ויתנו דברי ר' מאיר ויש לומר דלר' מאיר כיון דחתם סופר פסול הו"ל כאומר אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתמו והרי אלו יכתבו היינו יחתומו ואם תאמר אכתי היכי קתני הרי אלו יכתבו ויתנו לכתחלה למאי דאמר בסמוך הא נמי כשר ולא תעשה ותירץ רבינו תם דמשום דאמר לשלשה שהוא לכתחלה נקט הא ליישנא דיכתבו ויתנו אי נמי הכי קאמר אם נאו לקיים שלימותם יכתבו ויתנו בעצמן דאי אמרי לאחריני ועבדי אפי' דיעבד לא מהני אי נמי דזימנין דתעשה אפי' לכתחלה כגון בשעת הדחק: **אמרו** לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו. לא דמי לעד מפי עד דהני מילי כששמעו מפי עדים שפלוני לוה מפלוני מנה שלא נמסרה עדות לאלו המעידים אלא בפני הראשונים אבל כאן עיקר עדות לא נמסרה אלא לאלו והראשונים הם שלומי הבעל שמצוה לאלו לעשות לה גט: **לא שביחא.** פירש בקונטרס לשמואל אית ליה כפ' בתרא (לקמן ד' פו:) דכתב סופר ועד שניו ואתיא אפי' כרבי מאיר ומכל מקום צריך לומר נמי אגיביה דלא שביחא דמתחילה לא הקשה אלא מכח דלא מסתברא דפליג שמואל אדר' ירמיה ורב חסדא: **חכם** לכשירצה. יותר מר"מ ודילמא ר' מאיר חריף ומקשה ור' יהודה מתון ומסיק [ט] וכי האי גוונא אמרינן בסוף הוריות (דף יד.):

חנות מיוזנת. לשון מזון ואית דגרסי מזוינת לשון זיון:

בלום. בקונטרס גרים במ"ס כמו פיו בלוס ורגליו מבולמות בבכורות (דף מ:) ואית [י]דגרסי בסמ"ך כמו בצראשית רבה (פ' כ"מ) משל למלך שהיו אוצרותיו בלוסים וחתומין ומעורבין [יא]: **דיבורא** אמרי מעשה לא עבדי. והא דאמרינן סוף פרק ג' דיבמות (דף כה:) גבי מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא ב"ד ופריך בגמרא טעמא דב"ד הא בי תרי לא והתניא עדים החתומים על שדה מקח ועל גט אשה לא חשו חכמים כו' ומאי קושיא ליישני דיבורא אחרי מעשה לא עבדי כדאמר הכא דהתם לא הוי אלא דיבורא שאומר שמיאנה או שחלצה ויש לומר כיון דהתם על ידי דיבורא נגמר הדבר שע"י כך ניסת לשוק מעשה גמור חשיב ליה אבל הכא אין נגמר על ידם ואינו אלא דיבור בעלמא:

הדרן עלך האומר התקבל

עין משפט נר מצוה

סה א ב ג מיי' פ"ב מהל' גירושין הל"ו סמג עשין נ עוש"ע אה"ע סי' קב סעי' ד וע"ש במ"מ ובכ"מ:

ד [עוש"ע מו"מ סימן סו סעיף כא]:

ה [מיי' פ"י מהל' גירושין הט"ז שו"ע אה"ע סימן יב סעיף א]:

מוסף רש"י

ארצר בלום. מיניס הרבה מעורבין במוכה יחד (רשב"ם ב"ב נח. ושם: בלום). **משנת** ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי. קב, מדה קטנה, כלומר במקומות מוטעטים הוא מוכר במשנה לו בברייתא, ונקי, בכל מקום שמוכר הלכה כמותו (יבמות מט: וכעי"ז ערובין סב: ובכורות סג:) מעטה היינו נמי בריתא ומשום הכי ק"ל מוחיה בין במשנה בין בברייתא (רשב"ם ב"ב קלח:). ר' יוסי נמוקו עמו. עמעמו, גיס ונקי, דבר ישר בקו המשקולת (ערובין נא.) טעמי לאיתוי מביא לו בכל מקום (שם יד:) טעמו, שהיה מביא טעם לדבריו בל שעה (בכורות לז.). **לא חשו חכמים לדבר זה.** לומר לא יקחו שוב שדה זו מן הלוקח וקח העד של גט לא ישא אם כאשה (יבמות כה:).

הדרן עלך האומר

גליון הש"ם

תוס' ד"ה חכם כו' וכי האי גוונא אמריגן כו'. ע' תשובת רלב"ח סי' לב:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה ושמואל וכו' דאי כתובו כתב ידן הוא הא כתב:

לעזי רש"י

קלושיי"א [קלושי"ץ]. מדורים.